

Zaštita biološke raznolikosti poplavnih nizina rijeke Save

Rijeka Sava, Hrvatska / IUCN

Rijeka Sava

Rijeka Sava drugi je po veličini pritek Dunava, a njena izvanredna biološka i krajobrazna raznolikost daju joj iznimnu vrijednost. Uz njen tok razvijen je najveći kompleks aluvijalnih poplavnih nizina i nizinskih šuma u Dunavskom slivu. Sava je jedinstven primjer rijeke sa još uvijek netaknutim poplavnim područjima koja istovremeno povećavaju biološku raznolikost i sprečavaju poplave. S izvorom u Sloveniji te ušćem u Dunav u Srbiji, ukupna dužina iznosi joj 945 km, a kroz Hrvatsku protječe duž 562 km. Svojim tokom stvara granicu Hrvatske sa Slovenijom dugu 2 km te s Bosnom i Hercegovinom dugu 311 km. Najvažnija krajobrazna obilježja vidljiva su u središnjem dijelu savskog bazena gdje se mozaično izmjenjuju prirodna

poplavna područja sa kultiviranim krajolicima nastalim tradicionalnim načinima iskorištavanja zemljišta, tipičnima za riječne doline srednje Europe u prošlosti. Znanstvenici i stručnjaci smatraju Savu "krunskim draguljem", europske prirode te je zbog toga izabrana kao središnja regija Sveeuropske strategije o biološkoj i krajobraznoj raznolikosti (PEBLDS) Vijeća Europe.

Projekt

Svjetska udruga za zaštitu prirode (IUCN) i Wageningen International (WI, Nizozemska), uz tehničku potporu Orbicon (Danska) pokrenuli su projekt Zaštita biološke raznolikosti poplavnih nizina rijeke Save s ciljem uklapanja zaštite ekoloških i krajobraznih vrijed-

nosti Save u plan gospodarenja. Projekt okuplja sve zemlje kroz koje protječe Sava s ciljem utvrđivanja, određivanja i upravljanja biološkom i krajobraznom raznolikošću te implementacije odredbi Direktive o pticama i Direktive o staništima. Predloženi projekt će predstaviti programe zaštite i upravljanja koji objedinjuju održivo korištenje.

Donori i partneri

Projekt je financiran iz programa LIFE treće zemlje i Švicarske agencije za razvoj i suradnju. Međunarodni partner odgovoran za provodjenje projekta je IUCN-ov Regionalni ured za Europu. Tijekom projekta IUCN i Wageningen International odgovorni su za njegovo provodjenje, dok će regionalne ustanove partneri – Centar za ekologiju i prirodne resurse Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu, Poljoprivredni institut Republike Srpske, Državni zavod za zaštitu prirode iz Hrvatske i Zavod za zaštitu prirode Srbije – osigurati stručni doprinos projektu kroz sudjelovanje u radnim grupama i na radionicama. Dodatni stručni doprinos dati će Zavod Republike Slovenije za zaštitu prirode.

Sava kod Lonjskog polja, Hrvatska / JU PPLP

Posavski konj / arhiva JU Park prirode Lonjsko polje

Ciljevi i aktivnosti

Glavni cilj projekta je zaštita i upravljanje jedinstvenom biološkom i krajobraznom raznolikošću rijeke Save podržavajući Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Srbiju i Sloveniju, da putem međusobne suradnje: odrede, zaštite i upravljaju poplavnim područjima važnim za očuvanje krajobrazne i biološke raznolikosti primjenjujući odrednice Direktive o staništima i Direktive o pticama; stvore prekograničnu ekološku mrežu sastavljenu od središnjih jezgri, zona utjecaja i koridora; uvedu načine korištenja zemljišta koji pomažu očuvanju biološke i krajobrazne raznolikosti i da podignu razinu svijesti o potrebi očuvanja i upravljanja jedinstvenom biološkom i krajobraznom raznolikošću Save.

U okviru projekta izraditi će se priručnik za interpretaciju Natura 2000 stanišnih tipova vezanih uz Savu s ciljem ispunjavanja zahtjeva EU prilikom odabira područja ekološke mreže te kao nacionalni i regionalni doprinos relevantnim konvencijama (Bernska, Bonnska, Konvencija o biološkoj raznolikosti). Za potrebe izrade ekološke mreže provesti će se inventarizacija biološke raznolikosti duž rijeke Save s posebnim naglaskom na vrste i stanišne tipove navedene na dodacima Direktive o pticama i Direktive o staništima EU te

procjena postojećeg sustava zaštićenih područja u zemljama kroz koje protječe Sava.

Institucionalno jačanje tih zemalja kroz ovaj projekt pripremiti će navedene države za implementaciju Direktive o staništima i Direktive o pticama te ostalih važnih međunarodnih konvencija o zaštiti i održivom korištenju biološke raznolikosti. Nadalje, projekt će identificirati čimbenike koji ugrožavaju biološku raznolikost poplavnih područja te odrediti trenutačno stanje očuvanosti postojećih Natura 2000 vrsta i stanišnih tipova duž Save.

Posebnost sastavnica biološke raznolikosti poplavnog područja rijeke Save neposredno je povezana s tradicionalnim načinima korištenja zemljišta, poput ispaše koja je tijekom godina oblikovala karakterističan izgled područja. Očuvanje prepoznatljivih krajobraza i biološke raznolikosti duž Save podrazumijeva i daljnje održavanje ekstenzivnog stočarstva, omogućujući lokalnim zajednicama da zadrže tradicionalnu poljoprivredu, posebno ispašu domaćih životinja. Održati ekstenzivno stočarstvo uz istovremeno osiguravanje dovoljnih prihoda za stočare jedan je od vodećih izazova projekta.

Projekt će pomoći u osposobljavanju odgovornih ustanova i znanstvenih institucija u rukovanju, upravljanju i izmjeni podataka o ekološkoj mreži

putem institucionalnog jačanja i razvoja GIS baze podataka. Struktura i protokol GIS baze podataka će se uskladiti i razmjenjivati između Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije.

Od presudne je važnosti u cijelom projektu potpora javnosti, kao i politička potpora u zaštiti i upravljanju prekogranične ekološke mreže duž rijeke Save. To će se između ostalog postići podizanjem razine svijesti o ulozi koju poplavna područja Save imaju u zaštiti biološke raznolikosti na europskoj razini te njihove bitne uloge u reguliranju poplava. Jedan od vodećih ciljeva ovog projekta je pojačati suradnju između sektora zaštite okoliša i vodnog gospodarstva u svakoj zemlji.

Za više informacija, molimo kontaktirajte:

Boris Erg, menadžer projekta
IUCN Programski ured za JI Europu
Dr Ivana Ribara 91, 11070 Beograd
Srbija
Tel/Fax: + 381 11 22 72 411
E-mail: boris.erg@iucn.org
www.iucneurope.org

Jasminka Radović, koordinator
Državni zavod za zaštitu prirode
Trg Mažuranića 5, 10 100 Zagreb
Hrvatska
Tel: + 385 1 5502 931
Fax: + 385 1 5502 901
E-mail: jasminka.radovic@dzzp.hr
www.dzzp.hr

Poplavna nizina rijeke Save / IUCN